

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ДЕРЖАВНА СЛУЖБА УКРАЇНИ З ПИТАНЬ ГЕОДЕЗІЇ,
КАРТОГРАФІЇ ТА КАДАСТРУ**

**ГО «ВСЕУКРАЇНСЬКА СПІЛКА СЕРТИФІКОВАНИХ
ІНЖЕНЕРІВ-ЗЕМЛЕВПОРЯДНИКІВ»**

**ГО «ВСЕУКРАЇНСЬКА СПІЛКА СЕРТИФІКОВАНИХ
ІНЖЕНЕРІВ-ГЕОДЕЗИСТІВ»**

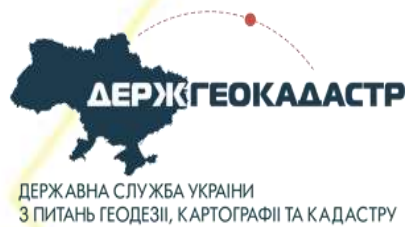
«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ГЕОДЕЗІЇ, ЗЕМЛЕУСТРОЮ ТА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ»

**Збірник матеріалів Міжнародної науково-практичної
конференції**

19 – 20 червня 2025 року

ОДЕСА – 2025

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE ODESA STATE AGRARIAN UNIVERSITY

STATE SERVICE OF UKRAINE FOR GEODESY, CARTOGRAPHY AND CADASTRE

NGO "ALL-UKRAINIAN UNION OF CERTIFIED LAND SURVEYORS"

NGO "ALL-UKRAINIAN UNION OF CERTIFIED ENGINEERS-GEODESISTS"

«CURRENT TRENDS IN THE DEVELOPMENT OF GEODESY, LAND MANAGEMENT AND NATURE MANAGEMENT»

**Proceedings of the International Scientific-practical
Conference**

June 19- 20, 2025

ODESA – 2025

В результаті посухи і воєнних дій бурхливий розвиток рослин по зрівнянням з 2024 роком сповільнився незалежно від запасів вологи, накопиченої в період квітня-травня. В межах ложа водосховища на червень поточного року на загальній площі 2000 га фіксується вигорання рослин (нараховано від 5 до 500 га з 17 осередків) [3].

Висновки. Позитивні наслідки: формування нової екосистеми з більш різноманітним ландшафтом, ніж раніше; можна очікувати позитивний вплив на зміни мікроклімату. Негативні наслідки: в залежності від сезону буде змінюватись і територія колишнього водосховища; зменшення вологи в ґрунті та повітрі виявило значний вплив на вирощування традиційних сільськогосподарських культур для даного регіону.

Бібліографічний список:

1. "Болотяний ліс": який вигляд має Каховське водосховище на Запоріжжі за рік після підриву ГЕС армією РФ / Г. Черевата, А. Потапенко, Н. Чикулова URL: <https://suspilne.media/zaporizhzhia/761791-bolotaniy-lis-akij-viglad-mae-kahovske-vodoshovise-na-zaporizzi-za-rik-pisla-pidrivu-ges-armieu-rf/> (дата звернення 17.06.2025)
2. Мосорко, А. Рік після підриву: вчені розповіли про стан Каховського водосховища. // Українська правда, 5 червня 2024 року URL: <https://life.pravda.com.ua/society/yak-zminilasya-akvatoriya-kahovskogo-vodoshovishcha-za-rik-pislya-pidrivu-301945/> (дата звернення 18.06.2025)
3. Пічура, В., Потравка, Л. Друга річниця Каховської катастрофи – наслідки та результати комплексних досліджень (частина 1) // SuperAgronom.com URL: https://superagronom.com/articles/789-druga-richnitsya-kahovskoyi-katastrofi--naslidki-ta-rezultati-kompleksnih-doslidjen?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 6.06.2025)

КАПІНОС Наталія *к.е.н, доцент, завідувач кафедри геодезії та землеустрою,*
ГРИМАЙЛО Марина *асистент кафедри геодезії та землеустрою,*
КРАМАР Іван *здобувач освіти 1 м курсу, спеціальності «Геодезія та землеустрій»*

Сумський національний аграрний університет, Суми, Україна

ЕКОЛОГІЧНІ ТА ЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВОЄННОЇ ДЕГРАДАЦІЇ ДОВКІЛЛЯ СУМСЬКОЇ ОБЛАСТІ

До початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації у 2022 році Сумська область належала до регіонів України з відносно сприятливим екологічним станом. Територія вирізнялася високим рівнем лісистості в окремих частинах, значною площею природно-заповідного фонду, наявністю річкових екосистем басейнів Сейму, Псла, Ворскли, що формувало основу екологічної рівноваги. Незважаючи на промислово навантажений характер господарського комплексу, зокрема присутність таких секторів як машинобудування, хімічна, нафтохімічна промисловість і агропереробка, Сумщина утримувала баланс між економічною активністю та природоохоронними параметрами. Це стало можливим завдяки поєднанню чинників: зниженню інтенсивності виробничої експлуатації у пострадянський період, впровадженню екологічних технологій, а також активній роботі обласних органів моніторингу навколишнього природного середовища.

За результатами спостережень у 2017–2021 роках, було зафіксовано стійку тенденцію до зменшення обсягів викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря. Так, згідно з даними Сумського обласного центру з гідрометеорології та Державної служби статистики, середній рівень викидів на одну особу та одиницю площі поступово знижувався. Причинами цього стали поступова модернізація основних стаціонарних джерел викидів, скорочення

***Сучасні тенденції розвитку геодезії, землеустрою та природокористування:
Міжнародна науково-практична конференція (м. Одеса, 19-20 червня 2025 р.)***

промислового виробництва в окремих секторах, перехід на менш енергоємні технології, а також посилення екологічного контролю за дотриманням природоохоронного законодавства [1].

Однак після лютого 2022 року екологічна ситуація змінилася докорінно. Вторгнення військ РФ, масовані обстріли, підриб об'єктів критичної інфраструктури, руйнування складів паливно-мастильних матеріалів, промислових об'єктів і логістичних ланцюгів призвели до системної деградації навколишнього середовища. Наслідками воєнного впливу стали не лише локальні порушення, а й довготривалі негативні зміни у всіх компонентах природних ландшафтів. Так, у зонах ураження фіксуються прямі механічні пошкодження ґрунтового покриву, хімічне забруднення, пірогенна деградація, втрата фіто- і зообіоти. Ураження набули системного характеру в прикордонних громадах - Білопільській, Юнаківській, Великописарівській, Миропільській, які зазнають регулярних артилерійських обстрілів та бомбардувань.

Окремо слід виділити масштаби деградації водних об'єктів. Підриби мостів і гідротехнічних споруд, забруднення річкових русел уламками конструкцій, асфальтом, техногенними рідинами, продуктами горіння спричинили порушення гідрологічного режиму та значне погіршення якості поверхневих вод. Як повідомляє Державна екологічна інспекція у Сумській області, лише за фактами, зафіксованими до березня 2023 року, сума збитків, завданих водним ресурсам, склала понад 1,83 млрд грн [2]. Особливо постраждали річки Сейм, Псел, Боромля та їхні притоки, які не лише мають водогосподарське значення, а й слугують ключовими біологічними коридорами в екологічній мережі області.

Серйозного ураження зазнали й ґрунтові ресурси. Значні площі сільськогосподарських угідь були виведені з експлуатації через мінування, вибухи, пересування військової техніки, що призвело до деградації структурних властивостей ґрунту, ущільнення, руйнування гумусового горизонту, забруднення важкими металами та продуктами горіння. У низці громад зафіксовано зниження агрохімічної оцінки ґрунтів до рівня нижче 30 балів. За інформацією екоінспекції, тільки за задокументованими випадками засмічення земель у 2025 році, загальна сума збитків перевищила 2 млрд грн [3].

Станом на червень 2025 року загальна сума офіційно оцінених екологічних збитків довкіллю Сумської області перевищила 1,9 млрд грн [4]. Водночас, експерти підкреслюють, що реальні втрати є значно вищими, оскільки через тривалий вплив активних бойових дій та обмеження доступу до територій частина порушень не облікована або недостатньо задокументована. Особливу тривогу викликає становище об'єктів природно-заповідного фонду, зокрема Деснянсько-Старогутського і Гетьманського національних природних парків, де спостерігається загибель фауни, руйнування екотопів і втрата репрезентативних природних комплексів.

Фахівці наголошують, що така ситуація призводить не лише до екологічних втрат, а й до глибоких економічних наслідків. Ідеться про втрату продуктивності земель, необхідність відновлення зруйнованих гідроспоруд і рекультивації постраждалих ділянок, а також зниження потенціалу сталого соціально-економічного розвитку. Тому надзвичайно важливим є залучення до процесів фіксації змін, оцінки впливу і планування відновлення фахівців землевпорядної сфери.

Землевпорядники, як інтегратори геопросторової інформації, нормативної бази та технічної документації, відіграють ключову роль у системному реагуванні на наслідки деградації. Їхня участь у здійсненні кадастрових обстежень, визначенні меж деградованих територій, складанні проєктів з консервації, рекультивації, відновлення агроландшафтів є фундаментом для формування ефективної стратегії регіонального відновлення. Реалізація просторово обґрунтованої політики, заснованої на принципах сталого землекористування, сприятиме мінімізації екологічних втрат, підвищенню стійкості територій та збереженню екосистемного потенціалу Сумщини у післявоєнний період.

Формування ефективної стратегії регіонального відновлення потребує комплексного підходу, що поєднує аналіз геопросторової інформації, дотримання нормативно-правових вимог і використання технічної документації. Проведення кадастрових обстежень, встановлення меж територій, що зазнали деградації, розробка проєктів з консервації, рекультивації та відновлення агроландшафтів створюють основу для реалізації просторово обґрунтованої політики. Такий підхід, базуючись на принципах сталого землекористування, забезпечить мінімізацію екологічних втрат, підвищення адаптивності територій і збереження екосистемного потенціалу Сумської області в умовах післявоєнного розвитку.

Бібліографічний список:

1. Скляр В. Г., Скляр Ю. Л. Вплив війни на довкілля Сумської області // Збірник наукових праць Міжнародної Карпатської школи: зимова сесія (21–25 лютого 2024 року): 2-ге вид., доповн. Косів: Наукове товариство імені Шевченка, 2024. С. 108. URL: https://necu.org.ua/wp-content/uploads/2024/05/ksh-2024_zymova-sesiya_zbirnyk.pdf (дата звернення: 01.06.2025).
2. Державна екологічна інспекція у Сумській області. Інформаційний реліз: збитки водним ресурсам від бойових дій. URL: <https://deisumy.gov.ua/?p=4885> (дата звернення: 01.06.2025).
3. Державна екологічна інспекція у Сумській області. Понад 2 млрд грн збитків від засмічення земель. URL: <https://www.sumy.dei.gov.ua/post/671> (дата звернення: 05.06.2025).
4. Державна екологічна інспекція у Сумській області. Загальна сума збитків довкіл्लю у 2024 році склала майже 2 млрд грн. URL: <https://deisumy.gov.ua/?p=6824> (дата звернення: 05.06.2025).

АКСАКОВА Юлія, магістр факультету геодезії, землеустрою та агроінженерії
МОВЧАН Тетяна, к.е.н, доцент кафедри геодезії, землеустрою та земельного кадастру

Одеський державний аграрний університет

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ РЕКУЛЬТИВАЦІЇ ПОРУШЕНИХ ЗЕМЕЛЬ ВНАСЛІДОК ВИДОБУВАННЯ КОРИСНИХ КОПАЛИН ВІДКРИТИМ СПОСОБОМ В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ

Сучасний розвиток промисловості, особливо у сфері гірничодобувної галузі, надзвичайно загострює проблему збереження земельних ресурсів. Відкритий спосіб видобування корисних копалин, призводить до значних змін у природному ландшафті, порушення ґрунтового покриву, деградації земель, а іноді - до повної втрати функціонального призначення земельних ділянок.

Донецька область є найбільш навантаженим промисловим районом країни, де внаслідок гірничодобувної діяльності утворюються великі площі техногенно порушених земель, які потребують відновлення.

Відповідно до державної статистичної звітності з кількісного обліку земель, станом на початок 2022 року, площа земель Донецької області складає 2651,7 тис. га., з них площа земель, порушених видобутком корисних копалин відкритим способом, становить 25,1 тис., а рекультивованих лише 0,0677 тис. га.

У балансі запасів корисних копалин Донецької області станом на 2022 рік було виявлено та обліковувалося понад 700 родовищ корисних копалин, з них близько 120–150 родовищ,